

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményei

Térfigyelő kamerarendszerrel kapcsolatos szerzői jogi kérdések

Ügyszám: SZJSZT 29/2003

A megbízó által feltett kérdések:

1. A Szerzői Jogi Szakértő Testülethez beérkezett szerződések és egyéb dokumentumok alapján lehetséges-e a térfigyelő kamera rendszer fejlesztésére pályáztatás útján kiválasztott – esetleg az eredeti tervező, illetve kivitelező M. Kft.-től különböző – vállalkozó útján szerződést kötni, és a munkát az M. Kft.-től különböző vállalkozóval elvégeztetni?
2. A megbízó megbízhat-e más, az M. Kft.-től különböző vállalkozókat a jelenlegi állapot szerinti térfigyelő kamera rendszer karbantartási feladataival, illetve – a fejlesztés következő fázisában – a rendszer továbbfejlesztésével?
3. Értelmezze a Szakértő Testület azt a változást, hogy a térfigyelő kamera rendszer tervezésére és kivitelezésére vonatkozó „Vállalkozási szerződés” 14. pontjában leírt jogokat a megbízóval megosztotta az M. Kft.
4. Hogyan lehet a szoftvert és az azt kiszolgáló eszközöket mint rendszert jogilag a szoftvertől különválasztani?

Az eljáró tanács szakvéleménye:

I. A szakvélemény kialakításához rendelkezésre álló dokumentumok, az eljáró tanács általános megállapításai

A megbízásban szereplő konkrét kérdések megválaszolása előtt hangsúlyozni kell, hogy az eljáró tanács kizárólag a rendelkezésére bocsátott dokumentumok alapján alakította ki szakvéleményét. A tanács nem ismeri a tárgyban jelzett térfigyelő kamerarendszer műszaki felépítését, a rendszer műszaki vizsgálata nem is tartozik a Testület jogszabály által előírt feladatkörébe. A műszaki tartalom, illetve a tárgyban jelzett rendszer felépítésének vizsgálata viszont fontos lehet abból a szempontból, hogy a térfigyelő kamera rendszer (a továbbiakban: rendszer, kivéve a források megjelölésénél) egészének tervei vajon szerzői jogi védelem alatt állnak-e, illetve a rendszer pontosan mely részei állnak szerzői jogi védelem alatt, valamint az sem állapítható így meg, hogy a térfigyelő rendszer teljessége állhat-e egyéb, szellemi alkotásokat illető védelem alatt (egyéb szellemi alkotás, illetve know-how a Ptk 86. § (3) és (4) bekezdése értelmében).

A szakvélemény kialakításakor rendelkezésre álló, illetve figyelembe vett dokumentumok a következők voltak:

- **D/1:** az M. Kft. által 2002.04.18. keltezéssel aláírt Vállalkozási Szerződés, amely J. Önkormányzat és az M. Kft. között jött létre, és melynek tárgyaként a szerződés 1. pontja a következőket jelöli meg: „A Budapest Főváros ... kerület ZTV rendszerének 12 kamerával történő bővítésének megtervezése és kivitelezése”;
- **D/2:** Vállalkozási szerződés, melyet a felek 2000.11.06. keltezéssel írtak alá, amely a J. Közalapítvány és az M. Kft. között jött létre, és amelynek tárgyaként a szerződés 1. pontja a következőket jelöli meg: „A Budapest ... kerületben létesítendő térfigyelő rendszer szállítása és telepítése”;
- **D/3:** A Bp. ... ker. ZTV Rendszer IV. Ütem Vállalkozási szerződéshez műszaki tartalmat, illetve pénzügyi és egyéb mellékleteket tartalmazó dokumentum;
- **D/4:** Átadás-átvételi jegyzőkönyv a J. Önkormányzat és a megbízó között a ZTV/202-02 sz. Vállalkozási szerződés szerinti rendszer átadás-átvételéről, melyen csak a megbízó részéről látható aláírás;
- **D/5:** „A térfigyelő kamerarendszer kivitelezésének beruházási ütemek szerinti műszaki, gazdasági összefoglalása” című, Dr. J. B. mb. jegyző által 2003. szeptember 29-i keltezéssel aláírt dokumentum, valamint az ahhoz csatoltan érkezett következő dokumentumok:
- **D/6:** Belügyminisztérium Országos Közbeszerzési Főigazgatóság 1998-as ajánlati felhívást tartalmazó dokumentációja a tárgyban jelzett rendszer szállításáról és telepítéséről 4 melléklettel;
- **D/7:** Eredményhirdetést tartalmazó 1998. december 15-i keltű irat a Belügyminisztérium Országos Közbeszerzési Főigazgatóság részéről, melyben a tárgyban jelzett rendszer telepítésével kapcsolatos pályázat első helyezettjeként az M. Kft. van megjelölve;
- **D/8:** „Összefoglaló jelentés a térfigyelő-rendszer működésének tapasztalatairól”;
- **D/9:** a Közbeszerzések Tanácsa Közbeszerzési Döntőbizottság 2002. május 14-i keltű határozata a „Budapest ... kerület területén működő 80 kamerás térfigyelő rendszer bővítése” tárgyában kiírt közbeszerzési eljárás ellen hivatalból kezdeményezett jogorvoslati eljárás megszüntetése tárgyában;
- **D/10:** Az M. Kft. részéről Cs. I. ügyvezető által aláírt, a J. Önkormányzat Polgármesteri Hivatalához címzett „szoftver licenz jogok átadása” című 2003.03.27. keltezésű levél.

A fentiekén túl az eljáró tanács tájékoztatja a megbízót, hogy a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Sztj) 101. § (1), illetve (3) bekezdéseiben foglalt rendelkezések alapján a Szerzői Jogi Szakértő Testület szerzői jogi jogvitás ügyekben, illetve – peren kívül is – a *szerzői jogi* értelemben vett felhasználási jog gyakorlásával kapcsolatos kérdésekben ad szakvéleményt. Ennélfogva az eljáró tanács a megbízásban feltett kérdéseket is alapvetően szerzői jogi szempontból vizsgálta, és csak megjegyzés kereti között tért ki az ügy egyéb, például a szellemi alkotásokat érintő polgári jogi (pl. szabadalmi, használati minta oltalom, know-how, egyéb védelemre érdemes szellemi alkotás) oltalomra, valamint nem foglalkozott a más jogterületeket érintő (pl. általános polgári jog, versenyjog, illetve közbeszerzések) jogi vonatkozásokkal.

Összefoglalóan:

A Szerzői Jogi Szakértő Testület részletes műszaki tervek, illetve vizsgálati anyagok hiányában a tárgyban jelzett rendszerrel kapcsolatban teljes bizonyossággal nem tud állást foglalni arról, hogy a rendszer egésze, illetve annak tervei vajon szerzői jogi védelem alatt állnak-e, illetve a rendszer mely részei állnak szerzői jogi védelem alatt. A Testület kizárólag a fentiekben megjelölt dokumentumok alapján és kizárólag az ügy szerzői jogi vonatkozásaival kapcsolatban alakította ki véleményét kiindulva abból a feltételezésből, hogy a rendszernek lehetnek legalábbis olyan részei, elemei, amelyek az alább részletezett válaszok szerint szerzői jogi védelem alá esnek

II. Az eljáró tanácsnak a megbízásban szereplő egyes konkrét kérdésekre adott válaszai

Ad 1. „A Szerzői Jogi Szakértő Testülethez beérkezett szerződések és egyéb dokumentumok alapján lehetséges-e a térfelügyelő kamera rendszer fejlesztésére pályázat útján kiválasztott – esetleg az eredeti tervező, illetve kivitelező M. Kft.-től különböző – vállalkozóval szerződést kötni, és a munkát az M. Kft.-től különböző vállalkozóval elvégeztetni?”

A kérdés megválaszolásakor elsődlegesen azt kell vizsgálni, hogy vajon a rendszer egésze, illetve annak valamely a további tervezett fejlesztések szempontjából releváns része áll-e szerzői jogi védelem alatt. Amennyiben igen, úgy a fennálló szerződésekre is tekintettel következő lépésként azt kell vizsgálni, hogy fennáll-e az M. Kft.-nek (a továbbiakban: M.) a védelem alatt állónak feltételezett rendszeren, illetve a rendszer releváns részén valamilyen kizárólagos szerzői vagyoni jogosultsága, amely a rendszer vagy annak adott része szabad (szerzői jogi engedély nélküli) átalakítását, módosítását akadályozná vagy korlátozná. Vizsgálni kell továbbá, hogy a tervezett továbbfejlesztés (V. ütem) együtt jár-e a rendszernek vagy a rendszer valamely, a továbbfejlesztéssel érintett részének szerzői jogi értelemben releváns, tehát átdolgozásnak minősíthető módosításával.

A szerzői jogi védelem kérdése

Ahogy az előzőekben már kifejtésre került, a rendelkezésre álló dokumentumok alapján a rendszertervre vonatkozó műszaki dokumentumok hiányában megalapozott szakvélemény nem alakítható ki abban a kérdésben, hogy a rendszer egésze vajon szerzői jogi védelem alatt áll-e. A rendelkezésre álló dokumentumok egy része alátámasztani látszik a rendszer tervanyagán a szerzői jogi védelem fenn álltát, míg más dokumentumok ennek ellentmondani látszanak.

A szerzői jogi védelem fennállását az Szjt. 1. § (3) bekezdése a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni, eredeti jellegű alkotás meglétéhez köti előfeltételként. A törvény felhívott rendelkezése, valamint a szerzői jogi elmélet és joggyakorlat alapján abban az esetben állapítható meg tehát a rendszer, illetve a rendszerre vonatkozó tervanyag

egészén a szerzői jogi védelem fennállta, amennyiben az valamilyen – akár kinyomtatott vagy digitális – formában létrejött tervanyagként megjelenik, továbbá, amennyiben a tervekben foglalt topológiai elrendezés, kialakítás egyéni, eredeti jellegű.

A D/5 alatti dokumentum annak 3. oldalán olyan kijelentést tartalmaz az Önkormányzat jegyzője részéről, amely alapján nem zárható ki a rendszer tervanyagának egyéni eredeti jellege:

„[D/5 dokumentum 3. oldal II. Ütemre vonatkozó rész utolsó bekezdése:] A komplex térfigyelő –rendszer (a hálózat topológiája, a videó-központ és a kezelői munkahelyek) egyedi felépítése és speciális szoftverrel való üzemeltetése megkívánta a folyamatos rendszergondozói felügyeletet az M. Kft. részéről. Erre a feladatra külön „Rendszer-gondozói” szerződés került kialakításra és megkötésre.” (Megjegyzendő, hogy az idézett részben hivatkozott külön „Rendszer-gondozói szerződés” nem állt a Testület rendelkezésére.)

A teljes D/5 dokumentum az idézett résszel együtt, valamint a D/8 alatti dokumentum alapján nem zárható ki, hogy a rendszertervekben az M. valamilyen egyéni, eredeti topológiai elrendezést alakított ki, ennek folytán nem zárható ki a teljes rendszer, mint műszaki létesítmény (Szjt. 1. § (2) bekezdés 1) pont) szerzői jogi védettsége.

Az egyéni eredeti műszaki terv és ennek megfelelő kivitelezés (elrendezés) megállapíthatóságát lerontani látszanak ugyanakkor a D/3 alatti dokumentum 1. oldala utolsó előtti bekezdésében foglaltak, amelyek szerint „A videó-rendszer terepi elrendezésének kialakítását egy általunk ismert és a jelen ajánlat kidolgozásához kapott előzetes térképvázlat szemlélteti, ezen vannak feltüntetve az Ajánlatkérő kitűzött kamerahelyek. Ezen 13 db. kamera szerepel.” Ellentmond a rendszer egyéni, eredeti térbeli kialakításának az, a rendelkezésre álló dokumentumokból kitűnő körülmény (lásd pl. D/8 alatti dokumentum), hogy a rendszer meghatározó elemeinek (kamerák, esetleges állampolgári jelzőpontok) elrendezését elsődlegesen a helyi adottságok, valamint az azon alapuló megrendelői igények, speciálisan pedig a ... kerületi Rendőrkapitányság szakemberei határozták meg. Ebből pedig – konkrét műszaki dokumentáció hiányában – az derül ki, hogy a rendszerterv egészének térbeli, topológiai kialakítása nagyrészt vagy teljes egészében nem az M. egyéni eredeti alkotása.

Ha a rendszer nem is minősül az Szjt. szerint műszaki létesítménynek, a szerzői jogi védelem rá az egyéni-eredeti jelleg meglétében kiterjedhet, mert az Szjt.-ben a védelem alá eső mű-fajták felsorolása nem zárt, tehát egy mű – a védelem pozitív feltételeinek megléte esetén – akkor is részesülhet szerzői jogi védelemben, ha nem esik a felsorolt műfajták körébe. Az eljáró tanács ezen megállapítására is áll azonban az előző bekezdésekben részletezett, a források ellentmondásosságából adódó kétféle következtetés lehetősége.

Amennyiben a teljes rendszerterv nem is áll szerzői jogi védelem alatt, a rendelkezésre álló dokumentumokból az meggyőzően látszik, hogy a rendszert minden bizonnyal szerzői jogi védelem alatt álló szoftverek is működtetik. A működtető szoftverek egy része – a dokumentumokból kitűnően – a hardverrendszerekhez kapcsolódik (ún. hardverközeli

szoftver), tehát azokat a kamerákkal, a rendszervezérlő központtal, illetve egyéb hardverelemekkel együtt a technológia beszállítója (Panasonic) biztosította.

A rendelkezésre álló dokumentumokból kitűnően a szoftverek közül a rendszer működtetéséhez szükséges jelenlegi *felhasználói szoftvert* az M. fejlesztette. Ebből következően a felhasználói szoftver, a rendelkezésre álló információk szerint az M. szerzői jogosultsága körébe tartozik.

A dokumentumokból nem világos ugyanakkor, hogy a különböző rendszerfunkciók közül (pl. archiválás, digitalizálás, térinformatikai megjelenítés és rendszerkezelés, adatállományok mentése, a rendszer kezelőfelülete stb.) melyik tartozik (vagy melyek tartoznak) az M. által szállított felhasználói szoftver körébe. Lehetséges ugyanis, hogy a funkcionalitás egy részét a hardverközeli szoftver valósítja meg, és az sem tűnik ki, hogy ebben az esetben csatlakozó felületi szoftvereket kellett-e az M.-nek készíteni, vagy a hardverközeli szoftverek telepítésével a nem a felhasználói szoftverhez kötődő funkciók „maguktól” teljesülnek.

Az Szt. 1. § (2) bekezdés c) pontja értelmében szerzői jogi védelem alá tartozik a számítógépi programalkotás és a hozzá tartozó dokumentáció (együttesen: szoftver), akár forráskódban, akár tárgykódban vagy bármilyen más formában rögzített minden fajtája, ideértve a felhasználói programot is. A szoftverekre is – mint minden egyéb szerzői alkotásra – alkalmazandó az előzőekben már hivatkozott Szt. 1. § (3) bekezdésében foglalt szabály, mely szerint az egyéni, eredeti alkotást védi a szerzői jog. Erről akkor lehet általában beszélni, ha ez az egyéni-eredeti jelleg a szerző saját szellemi tevékenységéből fakad, más szóval a mű nem más forrásból „másolt”, átvett.

Szemben az általános szerzői jogi szabályokkal, a szoftverrel kapcsolatos szerzői vagyoni jogok összessége szabadon átruházható. Ezen túlmenően a szerzői jog általános szabályainak megfelelően a munkaviszonyban, munkaköri kötelezettségként alkotott és a munkáltatónak átadott szoftveren fennálló összes szerzői vagyoni jog –eltérő megállapodás híján - automatikusan a munkáltatót illeti meg (szt. 31. §). Ebből következően – bár a jogszabály nem zárja ki a magánszemély szoftverszerző(k) egyéni joggyakorlását, az iparágban folyó gyakorlattal összhangban, valamely szoftverrel kapcsolatban a szerzői vagyoni jogok általában azt a szervezetet, vállalatot, céget illetik meg, amelynek munkavállalói a szoftvert belső fejlesztésként létrehozták. Amennyiben a szóban forgó felhasználói szoftver az M. ilyen belső fejlesztésű szoftvere, és annak fejlesztésekor a magánszemély programozó(k), szerző(k) munkaköri kötelezettségük teljesítéseként jártak el vagy – külső, tehát nem munkaviszonyban álló szerzők esetében e szerzők jogaikat egyébként – a szakmai szokásoknak megfelelően – az M.-re ruházták, úgy a felhasználói szoftveren megállapítható, hogy az M. kizárólagos szerzői vagyoni jogokkal rendelkezik. Tehát összefoglalva az M. jogszerzése azzal a feltevéssel bizonyulhat igaznak, hogy az M. a felhasználói szoftver alkotóitól munkaviszony, vagy felhasználási /jogáttruházási szerződés alapján megszerezte a felhasználói szoftverre vonatkozó vagyoni jogokat, tehát igazolható a vagyoni jogok törvényes megszerzése. Ebben az esetben az Szt 106. § (1) bekezdése alapján az M.-et szerzőnek (szerzői jogosultnak) kell tekinteni.)

Összefoglalóan

A rendelkezésre álló dokumentumokból a rendszer egésze (terve) szempontjából a szerzői jogi védelem tekintetében nem lehet megalapozott véleményt adni, míg az M. által a rendszer működtetéséhez kapcsolódóan létrehozott felhasználói szoftveren a rendelkezésre álló adatok szerint – amennyiben az az M. belső fejlesztésű szoftvere – valószínűsíthető, hogy az M. kizárólagos szerzői vagyoni jogokkal rendelkezik.

(Az előzőekben – ahogy az általános megállapításokat tartalmazó részben is szerepel – az eljáró tanács kizárólag a rendszer szerzői jogi védettségének kérdését vizsgálta. Nem tűnik ki a rendelkezésre álló dokumentumokból, hogy fennáll-e a rendszeren valamely, a szerzői jog területén kívüli jogvédelem. A megbízás, illetve a D/1 és D/2 alatt jelzett Vállalkozási szerződések említést tesznek esetleges know-how védelemről, de erre vonatkozó konkrét információ hiányában nem derül ki, hogy a felek mit tekintettek know-how-nak a rendszerrel kapcsolatban, a rendszer egészét vagy annak valamely speciális részeit, esetleg a dokumentumok csak általában említik a know-how-ra vonatkozó védelem lehetőségét. Ezzel kapcsolatban azonban az eljáró tanács megjegyzi, hogy a Polgári Törvénykönyv (Ptk.) 86. §. (4) bekezdése, valamint a Ptk. végrehajtásáról rendelkező 1978. évi 2. törvényerejű rendelet 4. §. (1) bekezdése értelmében a személyeket a know-how-val, mint vagyoni értékű gazdasági, műszaki és szervezési ismeretekkel és tapasztalatokkal kapcsolatban a megkezdett vagy tervbe vett hasznosítás esetén a közkinccsé válásig illeti meg a védelem.

Elsőként az a kérdés, hogy a térfigyelő rendszer felépítésére vonatkozó ismerethalmaz a szerződés megkötésekor egyáltalán minősülhetett-e a megrendelő számára nem ismert volta miatt vagyoni értékű know-how-nak. Ha ezt feltesszük, hiszen a felek ilyen értelmezést is engedő szerződéseket kötöttek (D/1 és D/2), akkor még mindig vizsgálendő a know-how oltalom időközi megszűnése. Ha a megbízás tárgyát képező rendszer, annak megtervezésekor esetleg valamilyen speciális, a nem ismert (titok) volta miatt az M. know-how-jának minősülő egyedi műszaki ismereteken alapult is, a know-how-kénti oltalom időközben megszűnhetett a rendszer alkalmazása során, amennyiben ezen speciális ismeretek közkinccsé váltak.

Ugyancsak nem tűnik ki a dokumentumokból, hogy a rendszer telepítésekor létrejött-e esetleg valamilyen speciális iparjogvédelmi oltalom alatt álló műszaki megoldás (pl. szabadalmaztatható találmány, vagy használati minta). Ilyen speciális oltalomról, illetve ahhoz szükséges bejelentésről, vagy hatósági határozatról azonban szintén nincs az eljáró tanácsnak tudomása.)

Az M. jogai a szellemi alkotásokon a Vállalkozási szerződés alapján

A D/1 valamint a D/2 alatt jelölt Vállalkozási szerződések 14. pontjai, a 14. pont (2) bekezdésében úgy rendelkeznek, hogy az M. a szerződések mellékletében meghatározott szoftverekre időben nem korlátozott használati (helyesen: felhasználási) jogot enged. Ebből a rendelkezésből az válik világossá, hogy a megrendelők nem szereztek kizárólagos szerzői vagyoni jogokat a szóban forgó szoftverekre, hanem csupán időbeli korlátozás nélküli többszörözési (futtatási) jogot kaptak a szerződésben meghatározott példányszámra.

A Szjt.-nek a felhasználási szerződésekre vonatkozó rendelkezései (Szjt. V. fejezet) csak kifejezett kikötés alapján adnak lehetőséget a felhasználó számára a csupán felhasználási joggal megszerzett szerzői jogi védelem alatt álló alkotás átdolgozására (Szjt. 47. § (1) bekezdés). (Ez alól csak a felhasználáshoz elengedhetetlen vagy nyilvánvalóan szükséges, a mű lényegét nem érintő változtatások jelenthetnek kivételt a jelen üggyel nem érintett esetekben, Szjt. 50. §.)

Amennyiben a rendszer továbbfejlesztése érinti a megrendelők által futtatási joggal megszerzett szoftverrendszereket is, úgy az ilyen szoftverrendszerek (felhasználói szoftver) módosításához a fentiek alapján az M. hozzájárulása szükséges.

A D/1 és D/2 alatti Vállalkozási szerződések, valamint a D/10 alatt jelzett „szoftver licenz jogok átadása” című irat egybevetése alapján nem egyértelmű, hogy pontosan ki minősül az M. által átadott szoftverek jogosult felhasználójának. A D/1 alatt jelölt, 2000. november 6-i keltű szerződésben ugyanis a J. Közalapítvány jelenik meg félként, míg a D/2 alatti (2002-es) szerződésben viszont az Önkormányzat szerepel félként. A D/1 alatt szerződés a felek megjelölésénél az Önkormányzat Közbeszerzési Bizottsága elnökét jelöli meg a szerződést aláírni jogosult képviselőként, megrendelőnek azonban a Közalapítvány minősül a szerződés alapján. A D/10 alatt jelölt irat csak a D/2 alatt jelölt Vállalkozási szerződésre utal, amikor a szoftver licenz jogokról szól, ugyanakkor nem világos a rendelkezésre álló dokumentumok alapján, mennyiben választható szét egymástól a 2000-ben kibővített rendszer, valamint a 2002-ben szintén kibővített rendszer az eredeti 64 kamerás alaprendszerrel.

Amennyiben azonban a megbízó és M. kölcsönösen egyetértenek abban, hogy a rendszer működtetésére és a felhasználói szoftver futtatására a megbízó jogosult, úgy az M. által biztosított szoftverek módosítása esetén a megbízót terheli annak kötelezettsége, hogy az M.-től a módosításhoz szükséges szerzői jogosult hozzájárulást megkérje. Az M. hozzájárulása hiányában pedig a szoftverek módosítására, illetve továbbfejlesztésére nincs lehetőség.

Más a helyzet viszont akkor, ha a rendszer eddigi működtetése alapján levont tanulságoknak megfelelően a fejlesztés oly módon valósul meg, hogy annak során teljes mértékben új szoftver(ek) jön(nek) létre. Ha ugyanis a D/5 illetve D/8 alatti összefoglaló iratokban szereplő fejlesztési igények alapján a megrendelő teljes mértékben új fejlesztésű szoftvert rendel meg valamely újonnan kiválasztott vállalkozótól, úgy az eredeti szoftver(ek) felhasználása, átdolgozása hiányában nincs szükség az M. szerzői jogosulti hozzájárulására.

Itt kérdésként vetődik fel az is, hogy műszaki értelemben lehetséges-e az előzőektől különböző, teljes mértékben új szoftverrendszer kifejlesztése és illesztése a kiépített térfigyelő rendszerhez. Ugyancsak kérdés, hogy a megbízásban hivatkozott, a piacon megjelent újabb nagy múltú cégek rendszerei teljes mértékben kiváltják-e az M. által biztosított szoftverek használatát. Amennyiben azonban lehetséges az új szoftverrendszer kifejlesztése, és a megrendelő emellett dönt, úgy az ilyen módon megvalósítandó továbbfejlesztéshez nincs szükség az M. hozzájárulására.

Itt kell kitérni az újonnan, függetlenül fejlesztett szoftverek és a jogszerűen használt szoftverek együttes működtetésének kérdésére.

Ehhez meg kell említeni a szoftver jogszerű, tehát engedélyezett felhasználását megvalósító felhasználót az Szjt. alapján eltérést nem engedően megillető jogokat, amelyek gyakorlását szerződéssel sem lehet kizárni.

E jog a megfigyelés, és visszafejtés joga, amelynek alapján a jogszerű felhasználó a saját jogszerűen használt szoftvereivel kompatibilis saját szoftverek fejlesztése céljából a jogosult engedélye nélkül visszafejt(et)heti a jogszerűen használt szoftverek kódját.

Az Szjt. 59. § (3) bekezdése alapján jogszerű felhasználó a szerző (itt: M.) engedélye nélkül is megfigyelheti és tanulmányozhatja a szoftver működését, továbbá kipróbálhatja a szoftvert annak betáplálása, képernyőn való megjelenítése, futtatása, továbbítása vagy tárolása során abból a célból, hogy a szoftver valamely elemének alapjául szolgáló elgondolást vagy elvet megismerje.

A 60. § (1) és (2) bekezdése lehetővé teszi, hogy a jogszerű felhasználó az így felhasznált szoftver (programok) kódját olyan módon többszörözze, vagy fordítsa (átalakítsa), amely elengedhetetlen az önállóan megalkotott, tehát saját szoftvernek más jogszerűen használt szoftverekkel való együttes működtetéséhez szükséges információ megszerzése érdekében, feltéve, hogy

- e felhasználási cselekményeket a jogszerű felhasználó vagy az ő megbízottja végzi (ez lenne az M.-től különböző vállalkozó),

- az együttes működtetéshez szükséges információ az említett személyek számára nem vált könnyen hozzáférhetővé, tehát szükséges a kód megismerése,

- e felhasználási cselekmények a szoftvernek azokra a részeire korlátozódnak, amelyek az együttes működtetés biztosításához szükségesek,

- a megszerzett információt csak az önállóan megalkotott (függetlenül fejlesztett) szoftverrel való együttes működtetésre lehet használni,

- a megszerzett információ csak a felhasználó belső céljára használható fel, az mással nem közölhető, kivéve, ha az önállóan megalkotott (függetlenül fejlesztett) szoftverrel való együttes működtetés ezt szükségessé teszi;

- a megszerzett információ nem használható fel az eredeti felhasználási jog tárgyát képező szoftverhez kifejezési formájában lényegében hasonló másik szoftver kifejlesztéséhez, előállításához és forgalomba hozatalához, sem pedig a szerzői jog megsértésével járó bármely más cselekményhez.

Azt csak a rendszerhez tartozó, nem hardverközeli szoftverek informatikai elemzése alapján lehetne megállapítani, hogy a szóban forgó esetben az új szoftverek fejlesztéséhez szükséges kompatibilitás érdekében milyen mértékű „beavatkozás” (visszafejtés) szükséges, és ez az idézett törvényi rendelkezés által meghatározott korlátok között maradhat-e.

Az eljáró tanács a szoftverek visszafejtésével kapcsolatosan tájékoztatja a megbízót, hogy a D/1 illetve D/2 alatti szerződések 14. pontjának 4. bekezdésében foglalt azon rendelkezés, mely szerint *a felhasználó megrendelő nem jogosult az átadott szoftverek visszafejtésére, érvénytelen kikötés. Az Szjt. 59. § (3) bekezdése és a 60. § (1) bekezdése eltérést nem engedő, ún. kógens jogszabályi rendelkezést tartalmaz. Ennek megfelelően az ezzel ellentétes szerződéses kikötések semmisnek tekintendők.*

Összefoglaló

Amennyiben a tervezett fejlesztések oly módon valósulnak meg, hogy azok az M. által kifejlesztett és szállított szoftverek módosításával, továbbfejlesztésével, tehát szerzői jogi értelemben átdolgozásával járnak, úgy a D/1 illetve D/2 alatt jelölt szerződések és a D/10 alatti irat alapján az M. hozzájárulása szükséges az ilyen fejlesztésekhez, illetve eltérő

engedély hiányában a megbízó más vállalkozó bevonásával nem jogosult az ilyen munkákat elvégeztetni

Ha ugyanakkor a továbbfejlesztések során a megbízó teljes mértékben új, az M. rendszereitől különböző, azokat kiváltó szoftver(ek)e)t rendel meg, úgy az ilyen továbbfejlesztésekhez a csatolt dokumentumok alapján nincs szükség az M. hozzájárulására.

Ha az új szoftverek és a régi jogszerűen használt szoftverek együttes működtetése érdekében szükséges, a törvényi feltételek meglétében élni lehet a visszafejtés jogával. Érvénytelen, mert kogens jogszabályi rendelkezésbe ütközik a D/1 illetve D/2 alatti szerződések 14. pontjának 4. bekezdésében foglalt azon kikötés, amely szerint a felhasználó megrendelő nem jogosult az átadott szoftverek visszafejtésére.

Ad 2. „A megbízó megbízhat-e más, az M. Kft.-től különböző vállalkozókat a jelenlegi állapot szerinti térfigyelő kamera rendszer karbantartási feladataival, illetve – a fejlesztés következő fázisában – a rendszer továbbfejlesztésével?”

Erre a kérdésre adott válaszában az eljáró tanács utal az előző válaszban foglaltakra. Az előzőek szerinti részletes gondolatmenet megisméltése helyett csupán a következőket szükséges ismét kiemelni:

- A rendszer teljessége tekintetében megalapozott vélemény nem adható abban a kérdésben, hogy a rendszer egészén vajon fennáll-e szerzői jogi védelem (bár a rendelkezésre álló dokumentumokból kinyerhető információk alapján szerzői jogi szempontból kétséges, hogy beszélhetünk-e egyéni eredeti alkotásról, hiszen a rendszer térbeli kialakítása a helyi adottságok, illetve a funkciók, és megadott paraméterek által erősen meghatározottnak tűnik).
- A rendszert működtető, az M. által kifejlesztett szoftver átdolgozásnak minősülő módosításával járó mindenfajta intézkedésre ugyanakkor csak az M. mint szerzői vagyoni jogosult kifejezett hozzájárulásával, írásbeli engedélyével van lehetőség; és amennyiben a felek másként nem állapodnak meg, az ilyen továbbfejlesztésekre, módosításokra az M.-en kívüli más vállalkozó bevonásával nincs lehetőség. Ez igaz a rendszer jövőbeli ismételt továbbfejlesztéseire is. (Ezt az állítást csak a visszafejtés fent említett korlátok között érvényesülő joga módosítja bizonyos mértékig.)

A jelenlegi rendszer karbantartási munkáit, amennyiben azok a szorosan vett karbantartási feladatok elvégzésén túl módosítást, átalakítást (átdolgozást) nem jelentenek a szerzői jogilag védett szoftverek vonatkozásában, úgy az eljáró tanács álláspontja szerint szerzői jogi szempontból – figyelemmel az alábbi törvényi rendelkezésre – nincs szükség az M. hozzájárulására.

Ezt megerősíti az Szjt 59. § (1) bekezdése is: „59. § (1) „Eltérő megállapodás hiányában a szerző kizárólagos joga nem terjed ki a többszörözésre, az átdolgozásra, a feldolgozásra, a fordításra, a szoftver bármely más módosítására - ideértve a hiba kijavítását is -, valamint ezek eredményének többszörözésére annyiban, amennyiben e felhasználási cselekményeket a szoftvert jogszerűen megszerző személy a szoftver rendeltetésével összhangban végzi.” E szabályt az alapul szolgáló szerződések eltérő rendelkezéseivel összevetve kell értelmezni. Ahol tehát a felhasználási /szerzői jogi szerződési rendelkezések a felsorolt cselekményeket megtiltják, ott az adott cselekmények nem gyakorolhatók.

(A fentiek nem zárják ki azonban, hogy a felek között fennállhatnak érvényes külön megállapodások, amelyekben a megrendelő – nem szerzői jogi alapon – kötelezettséget vállalt arra (még ha az ilyen vállalások esetleg versenyjogi szempontból kifogásolhatóak lennének), hogy az M.-en kívül más vállalkozót még a karbantartási munkákba sem von be. Ezzel kapcsolatosan az eljáró tanács megjegyzi, hogy a D/2 alatt jelzett szerződés 14. pont (2) bekezdésének utolsó mondata érvénytelen kikötésnek minősíthető, hiszen pusztán szerzői jogi alapon az M. nem zárhatta volna ki más személy bevonását a szoftverek karbantartásába, illetve felügyeletébe.)

Ad 3. „Értelmezze a Szakértő Testület azt a változást, hogy a térfigyelő kamera rendszer tervezésére és kivitelezésére vonatkozó „Vállalkozási szerződés” 14. pontjában leírt jogokat a megbízóval megosztotta az M. Kft.”

Ebben a kérdésben megalapozott válasz nem adható, tekintettel arra, hogy nem ismert az eljáró tanács számára a D/10 alatti nyilatkozatban hivatkozott 2003. március 25-i keltezésű önkormányzati irat, tehát nem állapítható meg pontosan, hogy a felek a D/10 alatti nyilatkozat felvételével milyen célzott joghatást kívántak elérni.

Annyi mindenesetre megállapítható a D/10 alatti iratból, hogy az M. elfogadta és egyetért azzal a változással (szerződés módosítással), hogy a D/1 alatt jelzett Vállalkozási szerződésben a megrendelő szerződő fél, a J. Önkormányzat helyébe a megbízó lépjen. Ez a nyilatkozat megfelel az Szjt. 46. § (1) bekezdése szerinti engedélynek: A felhasználó az engedélyt harmadik személyre csak akkor ruházhatja át, (...) ha azt a szerző kifejezetten megengedte.

Ennek megfelelően tehát szerzői jogi szempontból legalább is annyi megállapítható, hogy a megbízót illetik a D/10 alatti nyilatkozat megtétele után az előzőekben hivatkozott felhasználási (szoftver többszörözési /futtatási) jogok.

Ad 4. „Hogyan lehet a szoftvert és az azt kiszolgáló eszközöket, mint rendszert jogilag a szoftvertől különválasztani?”

Az eljáró tanács e kérdés kapcsán ismételten hivatkozik az első kérdésre adott válaszában foglaltakra, nevezetesen arra, hogy a teljes rendszer szerzői jogi védettsége kérdéses, illetve ebben a tekintetben a rendelkezésre álló információk alapján megalapozott vélemény nehezen alakítható ki.

Egyébként a kérdés értelmezése sem könnyű: az eszközök, az eszközökhöz tapadó, és a külön fejlesztett szoftverek és ezek összerendezése adják azt a műszaki/informatikai rendszert, amely a térfigyelést támogatja (praktikusan: lehetővé teszi).

Az elválasztás lehetőségére rámutatott az eljáró tanács, amikor a rendszer részeit képező szoftverek szerzői jogi védelmét tételezte fel, és kétségesen tartotta elfogadhatónak, hogy a rendszer felépítését megadó ismerethalmaz mint know-how védelem alatt állhatna. Ugyanezt a kétséget kellett hangoztatni a rendszer felépítését jelentő tervek a tervek szerzői jogi védelmének vizsgálatakor a dokumentáció hiánya miatt.

A szoftverek és a hardverelemek tekintetében, valamint a szoftverek és a teljes rendszer összefüggésében a szoftverelemeknek a többitől való különválasztása szempontjából elsősorban arra kell rámutatni, hogy a rendszer meghatározó hardverelemei, melyeket a technológia elsődleges szállítója (Panasonic) biztosított, valószínűsíthetően valamely, e hardverelemekhez kapcsolódó, azoktól külön nem választható szoftverekkel együtt működtethetők. Az ilyen szoftverek azok az ún. „hardverközeli” szoftverek, melyek felhasználására a hardvereket üzemeltető megrendelő, a hardverek szerződészerű üzemeltetésével egyidejűleg jogosult. Az ilyen szoftverektől meg kell különböztetni azt a felhasználói szoftvert, amelyet az M. a meglévő technológiai környezetre fejlesztett ki saját egyéni eredeti rendszerként. Az ilyen, a „hardverközeli” szoftverektől különböző felhasználói szoftver szerzői jogosultjaként az első kérdésre adott válaszban hivatkozott előfeltételek esetén az M. minősül.

A kérdés megválaszolása azonban a fentiekén túl valószínűleg csak a releváns műszaki, technológiai információk birtokában lehetséges, nevezetesen csak a rendszer és a rendszert működtető szoftver- és hardverelemek, valamint felépítésük ismeretében alakítható ki teljes mértékben megalapozott vélemény arról, hogy az M. által kifejlesztett rendszerek szerzői jogi szempontból teljes mértékben elkülöníthetők-e a rendszer egészétől.

Egyébként, ha fel is tesszük a know-how oltalom, vagy a felépítés tervei védelmének fennállását, az eszközök („vasak”) fizikailag természetesen elkülöníthetők (pl. A) típusú képernyők vagy kamerák helyett B) típusú eszközök), és a feltételezett szerzői jogi védelem

megsértése nélkül lecserélhetők. Az más kérdés, hogy az egyes eszközök cseréje esetében hogyan lehet a fejlesztett szoftverekkel való kompatibilitást biztosítani. Ha a rendszer leírásából nyilvánvaló, hogy milyen műszaki paraméterekkel rendelkező eszközök szükségesek, amelyeket a fejlesztett szoftverek is felismernek, és támogatnak, akkor azok cseréje a gyakorlatban is végrehajtható.

Budapest, 2003. december 17.

Dr. Faludi Gábor
a tanács elnöke

Dr. Sár Csaba
a tanács előadó tagja

Dr. Kiss Zoltán
a tanács szavazó tagja